

ROZSUDEK SOUDU (druhého senátu)

12. prosince 2006 *

Ve věci T-155/04,

SELEX Sistemi Integrati SpA, dříve Alenia Marconi Systems SpA, se sídlem v Římě (Itálie), zastoupená F. Sciaudonem, advokátem,

žalobkyně,

proti

Komisi Evropských společenství, původně zastoupené P. Oliverem a L. Visaggiem, poté A. Bouquetem, L. Visaggiem a F. Amatem, jako zmocněnci,

žalované,

podporované

Evropskou organizací pro bezpečnost leteckého provozu (Eurocontrol), zastoupenou F. Montagem a T. Wessely, advokáty,

vedlejší účastníci,

* Jednací jazyk: itaština.

jejímž předmětem je návrh na zrušení nebo změnu rozhodnutí Komise ze dne 12. února 2004, kterým se zamítá stížnost žalobkyně na údajné porušení ustanovení Smlouvy o ES v oblasti hospodářské soutěže organizací Eurocontrol,

SOUD PRVNÍHO STUPNĚ
EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ (druhý senát),

ve složení J. Pirrung, předseda, A. W. H. Meij a I. Pelikánová, soudci,
vedoucí soudní kanceláře: C. Kristensen, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 31. ledna 2006,

vydává tento

Rozsudek

Právní rámec

1. Právní základ organizace Eurocontrol

- 1 Evropská organizace pro bezpečnost leteckého provozu (Eurocontrol), jež je mezinárodní organizací s regionálním určením v oblasti letectví, byla zřízena

různými evropskými státy, členy i nečleny Společenství, mezinárodní úmluvou o spolupráci při zajišťování bezpečnosti letového provozu ze dne 13. prosince 1960, několikrát pozměněnou a následně konsolidovanou protokolem ze dne 27. června 1997 (dále jen „úmluva“), s cílem posílit spolupráci smluvních států v oblasti letového provozu a vyvinout společné aktivity mezi těmito státy za účelem uskutečnění harmonizace a integrace nezbytných k zavedení jednotného systému řízení letového provozu, Air traffic management (ATM). Ačkoliv úmluva doposud nevstoupila v platnost, jelikož nebyla ratifikována všemi smluvními stranami, její ustanovení jsou prozatímně prováděna od roku 1998, v souladu s rozhodnutím stálé komise Eurocontrol přijatým v prosinci 1997. Itálie přistoupila k Eurocontrol dne 1. dubna 1996. V roce 2002 Společenství a jeho členské státy podepsaly protokol, který doposud nevstoupil v platnost, týkající se přistoupení Evropského společenství k Eurocontrol. Společenství se rozhodlo schválit tento protokol rozhodnutím Rady 2004/636/ES ze dne 29. dubna 2004, kterým Evropské společenství uzavírá protokol o přistoupení Evropského společenství k Evropské organizaci pro bezpečnost letového provozu (Úř. věst. L 304, s. 209; Zvl. vyd. 07/08, s. 330). Od roku 2003 jsou některá ustanovení tohoto protokolu prozatímně prováděna do doby, než bude ratifikován všemi smluvními stranami.

2. Právo Společenství

- 2 Ve směrnici Rady 93/65/EHS ze dne 19. července 1993 o definici a užívání slučitelných technických specifikací pro zadávání zakázek na zařízení a systémy řízení letového provozu (Úř. věst. L 187, s. 52; Zvl. vyd. 07/02, s. 44), pozměněné směrnicí Komise 97/15/ES ze dne 25. března 1997, kterou se přijímají normy Eurocontrol (Úř. věst. L 95, s. 16; Zvl. vyd. 07/03, s. 27), Rada stanovila úpravu přijetí technických specifikací Společenství v oblasti ATM na základě odpovídajících technických specifikací definovaných organizací Eurocontrol.

- 3 Články 1 až 5 směrnice 93/65 zní následovně:

„Článek 1

Tato směrnice se vztahuje na definici a užívání slučitelných technických specifikací pro zadávání zakázek na zařízení a systémy řízení letového provozu, zejména:

- komunikační systémy,

- kontrolní systémy,

- systémy poskytující automatizovanou pomoc při řízení letového provozu a

- navigační systémy.

Článek 2

Pro účely této směrnice se:

- a) ‚technickými specifikacemi‘ rozumějí technické požadavky obsažené zejména v dokumentech k nabídkovému řízení týkajících se povahy prací, materiálů, výrobků nebo dodávek a které umožňují tyto práce, materiály, výrobky nebo

dodávky objektivně vymezit takovým způsobem, který umožní jejich splnění tak, jak bylo smluvními stranami zamýšleno. Tyto technické požadavky mohou zahrnovat jakost, provedení, bezpečnost a rozměry, jakož i požadavky použitelné na materiál, výrobek nebo dodávku, které se týkají zajištění jakosti, terminologie, symbolů, testů a testovacích postupů, balení, značení a popisování;

- b) ‚normou‘ rozumí určitá technická specifikace schválená uznávaným orgánem pro normalizaci k opakovanému nebo trvalému používání, jejíž dodržování není nicméně v zásadě povinné;

- c) ‚normou Eurocontrol‘ rozumí závazné prvky specifikací Eurocontrol týkajících se fyzikálních vlastností, prostorového uspořádání, materiálu, provedení, personálu nebo postupu, jejichž jednotné dodržování je považováno za nezbytné k zavedení integrovaného systému letecké dopravy (ATS) (závazné prvky jsou obsaženy v normách Eurocontrol).

Článek 3

1. Komise postupem podle článku 6 určí a přijme normy Eurocontrol včetně pozdějších změn, zejména z oblastí uvedených v příloze I, které se mají stát závaznými na základě práva Společenství. Komise zveřejní odkazy na všechny takto stanovené závazné technické specifikace v *Úředním věstníku Evropských společenství*.

2. Za účelem zajištění co největší úplnosti přílohy I, ve které se uvádějí normy Eurocontrol, které mají být vypracovány, může Komise postupem podle článku 6 a po konzultaci s Eurocontrolelem doplnit přílohu I v souladu se změnami učiněnými Eurocontrolelem.

[...]

Článek 4

Pro dokončení procesu provádění norem Eurocontrol může Komise v souladu se směrnicí 83/189/EHS a po konzultaci s Eurocontrolelem pověřit normalizační evropské orgány pro normalizaci.

Článek 5

1. Aniž jsou dotčeny směrnice 77/62/EHS a 90/531/EHS, přijmou členské státy veškerá opatření nutná k tomu, aby vybraní zadavatelé definovaní v příloze II při zadávání zakázek na zařízení pro letovou navigaci brali v hlavních dokumentech či specifikacích vztahujících se k dané zakázce ohled na podmínky přijaté v souladu s touto směrnicí.

2. K zajištění co největší úplnosti přílohy II uvědomí členské státy Komisi o veškerých změnách ve svých seznamech. Komise doplní přílohu II postupem stanoveným v článku 6.“

Skutkový základ sporu a postup před zahájením soudního řízení

1. *Role a činnosti organizace Eurocontrol*

- 4 Za účelem dosažení svého cíle, který spočívá ve vývoji jednotného systému řízení letového provozu v Evropě, Eurocontrol vyvíjí, koordinuje a plánuje zavádění celoevropských strategií a souvisejících akčních plánů s účastí vnitrostátních orgánů, poskytovatelů služeb letového provozu, civilních a vojenských uživatelů vzdušného prostoru, letišť, průmyslového odvětví, profesních organizací a zúčastněných evropských orgánů. V rámci projednávané věci jsou dotčeny pouze tři oblasti činnosti Eurocontrol.

- 5 První oblast činnosti dotčená v projednávané věci je činnost regulační, normalizační a schvalovací. V rámci cílů, které úmluva vymezuje, se členské státy Eurocontrol zejména dohodly na přijetí a používání „společných norem a specifikací“ v odvětví letového provozu. Vymezení těchto norem a specifikací je svěřeno Eurocontrol. Konkrétně jsou technické normy a specifikace vypracovány agenturou, která je výkonným orgánem Eurocontrol podléhajícím pravomoci rady této organizace složené ze zástupců členských států Eurocontrol (ředitelů správních orgánů pro civilní letectví každého členského státu této organizace), které přísluší rozhodovat o přijetí takto vypracovaných technických norem. Eurocontrol vykonává své činnosti v oblasti normalizace zejména v rámci programu Eatchip (evropského programu harmonizace a integrace řízení leteckého provozu), který byl vytvořen v roce 1990 evropskou konferencí civilního letectví (CEAC) za účelem dosažení harmonizace a následné konečné integrace systémů ATM v členských státech konference.

6 K dnešnímu dni Komise přijala tři normy vypracované Eurocontrol jako technické specifikace Společenství ve smyslu směrnice 93/65 [viz směrnice 97/15 a nařízení Komise (ES) č. 2082/2000 ze dne 6. září 2000, kterým se přijímají normy Eurocontrol a mění směrnice 97/15 (Úř. věst. L 254, s. 1; Zvl. vyd. 07/05, s. 104), ve znění nařízení Komise (ES) č. 980/2002 ze dne 4. června 2002 (Úř. věst. L 150, s. 38; Zvl. vyd. 07/06, s. 271)]:

— normy Eurocontrol pro výměnu dat on-line (OLDI – On-Line Data Interchange);

— normy Eurocontrol pro ADEXP – Způsob výměny dat ATS, Formát ADEXP;

— normy Eurocontrol definující rozhraní pro výměnu dat o letu (FDE-ICD).

7 Druhou oblastí činnosti dotčenou v projednávané věci je úkol výzkumu a vývoje Eurocontrol, který spočívá jednak v koordinaci národních politik výzkumu a vývoje v oblasti letového provozu, a jednak v provádění společných činností v rámci studia a vývoje nových technologií v tomto odvětví. Organizace Eurocontrol tak nechává vyvíjet a získává prototypy zařízení a systémů ATM, například systémy radarového řízení, aby mohla zejména vymezit a schválit nové technické normy a specifikace. Jedním ze systémů vyvinutých tímto způsobem je radarový systém ARTAS, pro který podnik Thomson-CSF (dnes pojmenovaný Thales) získal smlouvu o vývoji v rámci nabídkového řízení. V rámci této oblasti činnosti zavedla organizace Eurocontrol režim práv duševního vlastnictví týkajících se prototypů vyvinutých podniky, se kterými uzavřela smlouvy o výzkumu, zejména co se týče programových vybavení.

Následná dostupnost těchto práv duševního vlastnictví pro další konkurenční podniky, a zejména bezplatný přístup k těmto právům, závisí zejména na tom, zda smluvní strany vyvinuly tato programová vybavení speciálně v rámci smlouvy o výzkumu uzavřené s Eurocontrol, nebo zda jde o již existující opětovně využité produkty.

- 8 Třetí a poslední oblastí činnosti dotčenou v projednávané věci je spolupráce poskytnutá správním orgánům členských států Eurocontrol na jejich žádost, zejména v oblasti plánování, specifikace a vytváření služeb a systémů ATM. V tomto rámci může být Eurocontrol zejména vyzvána, aby s vnitrostátními orgány pro řízení letového provozu spolupracovala za účelem zavedení postupů pro nabídková řízení týkající se dodávek zařízení a systémů ATM.

2. Postup před zahájením soudního řízení

- 9 Žalobkyně, SELEX Sistemi Integrati SpA (dříve Alenia Marconi Systems SpA), působí od roku 1961 v odvětví systémů řízení letového provozu. Dne 28. října 1997 tato společnost předložila Komisi stížnost na základě čl. 3 odst. 2 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvního nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy (Úř. věst. 1962, č. 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3), kterou Komisi upozorňuje na některá tvrzená porušení pravidel hospodářské soutěže organizací Eurocontrol v rámci výkonu jejího úkolu standardizace, pokud jde o zařízení a systémy ATM (dále jen „stížnost“).

10 Stížnost vznášela následující výtky:

- režim práv duševního vlastnictví týkajících se smluv uzavřených Eurocontrol o vývoji a získání prototypů nových systémů a pod-systémů hardware a software určených k použití v oblasti ATM může vytvořit faktický monopol na výrobu systémů, které jsou poté předmětem normalizace Eurocontrol;

- tato situace je o to závažnější, že Eurocontrol neprovedla opatření zajišťující dodržení zásad transparentnosti, otevřenosti a nediskriminace v rámci získávání prototypů systémů a pod-systémů použitých za účelem definice norem;

- ze současného systému mimoto vyplývá, že podniky, které dodávají prototypy použité pro účely normalizace se nacházejí ve zvláště zvýhodněné situaci ve vztahu ke svým soutěžitelům v rámci zadávání veřejných zakázek organizovaného vnitrostátními orgány za účelem získání zařízení ATM.

11 Žalobkyně doplnila stížnost dopisy ze dne 15. května a 29. září 1998.

12 Dne 3. listopadu 1998 Komise dopisem podepsaným generálními řediteli generálního ředitelství (GŘ) „Hospodářská soutěž“ a GŘ „Doprava“ (dále jen „dopis ze dne 3. listopadu 1998“) vyzvala Eurocontrol k předložení připomínek ke stížnosti. K tomuto dopisu byla přiložena stručná analýza provedená službami Komise, která

vyzdvihovala problémy, které mohou vyplývat z činností Eurocontrol, které byly stížností napadeny, zejména pokud jde o fungování vnitřního trhu s výrobky, systémy a službami ATM. Komise nicméně upřesnila, že tato analýza nepředjímá použití pravidel hospodářské soutěže Společenství na projednávanou věc. Dne 12. listopadu 1998 Komise informovala žalobkyni o existenci a obsahu dopisu ze dne 3. listopadu 1998.

- 13 V odpověď na výzvu Komise Eurocontrol předložila své připomínky ke stížnosti, jakož i k analýze Komise zásilkou ze dne 2. července 1999 obsahující jeden dvoustránkový dopis a dvanáct stran připomínek. Tyto připomínky byly předány žalobkyni dopisem Komise ze dne 12. srpna 1999, přičemž žalobkyně se k nim vyjádřila dopisy ze dne 14. února a 28. března 2000.
- 14 Dopisem ze dne 15. června 2000 Komise informovala žalobkyni o tom, že podle jejího názoru skutečnosti oznámené ve stížnosti nespádají do působnosti článku 82 ES a že tyto skutečnosti jí každopádně neumožňují dospět k závěru, že byl tento článek porušen. Dopisy ze dne 15. ledna 2001 a 2. srpna 2002 žalobkyně potvrdila své původní stanovisko. Dopisem ze dne 25. září 2003 Komise nicméně žalobkyni oznámila, v souladu s článkem 6 nařízení Komise (ES) č. 2842/98 ze dne 22. prosince 1998 o slyšení stran v určitých jednáních podle článků [81] a [82] Smlouvy o ES (Úř. věst. L 354, s. 18; Zvl. vyd. 07/04, s. 204), že nemá za to, že důvody popsané ve stížnosti postačují k vyhovění stížnosti. Dopisem ze dne 14. listopadu 2003 žalobkyně znovu odpověděla, že její názor zůstává nezměněn.
- 15 Dopisem ze dne 12. února 2004 Komise zamítla stížnost (dále jen „napadené rozhodnutí“), když v podstatě potvrdila závěry již vyjádřené v dopise ze dne 25. září 2003. V napadeném rozhodnutí Komise zejména uvádí, že:

- pravidla hospodářské soutěže Společenství se v zásadě vztahují na mezinárodní organizace, jakou je Eurocontrol, za podmínky, že konkrétně dotčené činnosti mohou být kvalifikovány jako hospodářské činnosti;

- činnosti Eurocontrol, které jsou předmětem stížnosti, nemají hospodářskou povahu, a v důsledku toho Eurocontrol nemůže být považována za podnik ve smyslu článku 82 ES a, každopádně, i kdyby se mělo za to, že její činnosti jsou činnostmi podniku, tyto nejsou v rozporu s článkem 82 ES;

- činnost technické normalizace je činností v obecném zájmu a Eurocontrol ji vykonává bez odměny, výdělečného cíle nebo soukromého účelu a jejím cílem také není ukládání poplatků nebo podmínek poskytování služeb uživatelům, což vylučuje hospodářskou povahu;

- pokud jde o získávání prototypů a správu práv duševního vlastnictví, stížnost neuvádí žádnou konkrétní skutečnost zakládající zneužití dominantního postavení;

- pokud jde o režim práv duševního vlastnictví, Eurocontrol bezplatně zpřístupňuje zúčastněným podnikům práva duševního vlastnictví, která nabyla v rámci svých činností výzkumu a vývoje; i kdyby měla být správa práv duševního vlastnictví považována za hospodářskou činnost, skutečnost, že podniky, které se účastnily výzkumu a vývoje, mají technickou výhodu, kterou mohou uplatnit v rámci veřejných zakázek, nemůže představovat zneužití dominantního postavení přičitatelné Eurocontrol;

- co se týče činností spočívajících ve spolupráci, kterou Eurocontrol na žádost poskytuje vnitrostátním správním orgánům, tyto činnosti nemohou být hospodářskými činnostmi, jelikož jsou poskytovány bez odměny; krom toho, v rámci uvedených činností Eurocontrol nemá žádnou rozhodovací pravomoc, která náleží pouze vnitrostátním správním orgánům.

Řízení před Soudem a návrhová žádání účastnic řízení

- 16 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 23. dubna 2004 žalobkyně podala projednávanou žalobu.

- 17 Spisem ze dne 1. září 2004 došlým kanceláři Soudu dne 2. září 2004 Eurocontrol požádala o povolení vstoupit do řízení jako vedlejší účastnice na podporu návrhových žádání Komise.

- 18 Usnesením ze dne 25. října 2004 předseda druhého senátu Soudu v souladu s čl. 116 odst. 6 jednacího řádu Soudu povolil vedlejší účastenství Eurocontrol na podporu návrhových žádání Komise spočívající v přednesení jejího vyjádření během ústní části řízení.

- 19 Podáním došlým dne 25. února 2005 žalobkyně navrhla, aby Komise byla v rámci organizačních procesních opatření vyzvána k předložení dopisu ze dne 3. listopadu 1998, veškerých dalších dokumentů vypracovaných službami Komise během správního řízení, technických analýz, případné korespondence jejich služeb s Eurocontrol, jakož i dokumentů předložených touto organizací.

- 20 Dopisem ze dne 11. března 2005, došlým dne 18. března 2005, Komise předložila dopis ze dne 3. listopadu 1998. Krom toho odmítla vyhovět zbývajícím částem návrhu žalobkyně, když tvrdila, že nemá k dispozici jiné dokumenty, které by bylo užitečné založit do spisu v projednávané věci, a že návrh žalobkyně je obecný a neodůvodněný.
- 21 Rozhodnutím ze dne 5. dubna 2005 předseda druhého senátu Soudu vyzval vedlejší účastníci na základě čl. 64 odst. 3 písm. b) jednacího řádu, aby předložila spis obsahující její stanovisko.
- 22 Podáním došlým kanceláři dne 27. dubna 2005 žalobkyně podala návrh na provedení důkazních opatření spočívajících ve výslechu svědků a předložení dokumentů Komisi a vznesla tři nové žalobní důvody vycházející ze zjevně nesprávného posouzení skutkového a právního stavu, z porušení povinností řádné péče a nestrannosti a ze zneužití pravomoci vyplývajících z porušení práva žalobce na informace a zásady kontradiktornosti.
- 23 Vedlejší účastnice předložila svůj spis dne 16. června 2005.
- 24 Na základě zprávy soudce zpravodaje se Soud (druhý senát) rozhodl zahájit ústní část řízení bez předchozího provedení důkazních opatření. Rozhodl se však položit účastnickým řízením otázku a vyzval je k jejich ústnímu zodpovězení na jednání.

- 25 Řeči účastnic řízení a jejich odpovědi na otázky Soudu byly vyslechnuty na jednání dne 31. ledna 2006. Na základě připomínek Soudu žalobkyně dále učinila několik změn ve svých původních návrhových žádáních.
- 26 Po učinění těchto změn žalobkyně navrhuje, aby Soud:
- zrušil anebo změnil napadené rozhodnutí;
 - uložil Komisi náhradu výdajů a nákladů řízení.
- 27 Komise, podporovaná vedlejší účastníci, navrhuje, aby Soud:
- zamítl žalobu;
 - uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

Právní otázky

1. *K přípustnosti návrhu žalobkyně směřujícího ke zrušení anebo změně napadeného rozhodnutí*

- 28 Žalobkyně neupřesňuje, zda návrh na změnu má být považován za podpůrný návrh. Podle ustálené judikatury každopádně soudům Společenství nepřísluší, aby v rámci

přezkumu legality, který vykonávají, vydávaly soudní příkazy orgánům nebo tyto orgány nahrazovaly, přísluší však dotyčnému orgánu, aby přijal opatření, která vyplývají z rozsudku vydaného v rámci žaloby na neplatnost (rozsudky Soudu ze dne 27. ledna 1998, *Ladbroke Racing v. Komise*, T-67/94, Recueil, s. II-1, bod 200, a ze dne 15. září 1998, *European Night Services a další v. Komise*, T-374/94, T-375/94, T-384/94 a T-388/94, Recueil, s. II-3141, bod 53).

- 29 První část návrhových žádání žalobkyně tedy musí být zamítnuta jako nepřijatelná v rozsahu, v němž směřuje ke změně napadeného rozhodnutí.

2. K přípustnosti nových žalobních důvodů žalobkyně

Vyjádření účastnic řízení

- 30 Podáním došlým kanceláři Soudu dne 27. dubna 2005 žalobkyně vznesla tři nové žalobní důvody vycházející ze zjevně nesprávného posouzení skutkového a právního stavu, z porušení povinností řádné péče a nestrannosti a ze zneužití pravomoci vyplývajících z porušení práva žalobkyně na informace a zásady kontradiktornosti.
- 31 Žalobkyně odůvodňuje vznesení nových žalobních důvodů po ukončení písemné části řízení tím, že v průběhu řízení vyšly najevo nové skutečnosti ve smyslu článku 48 jednacího řádu. Podle názoru žalobkyně totiž to, že Komise v příloze ke svému vyjádření ze dne 11. března 2005 předložila dopis ze dne 3. listopadu 1998, představuje takovou novou skutečnost. V podání došlém dne 27. dubna 2005

žalobkyně uplatňuje, že o tom, že dopis ze dne 3. listopadu 1998 nebyl pouhou průvodkou ke stížnosti, ale že obsahoval rovněž analýzu stížnosti podepsanou dvěma generálními řediteli Komise, se dozvěděla až po přečtení žalobní odpovědi, ke které byl přiložen dopis ředitele Eurocontrol ze dne 2. července 1999.

- 32 Komise navrhla zamítnutí těchto nových žalobních důvodů jako nepřijatelných. Žalobkyně byla již na základě dopisu ze dne 12. listopadu 1998 dostatečně obeznámena s odesláním a obsahem dopisu ze dne 3. listopadu 1998, jakož i s tím, kdo ho podepsal.

Závěry Soudu

- 33 Na základě čl. 48 odst. 2 prvního pododstavce jednacího řádu nové důvody nelze předkládat v průběhu řízení, ledaže by se zakládaly na právních a skutkových okolnostech, které vyšly najevo v průběhu řízení. Je tedy třeba přezkoumat, zda se o tento případ jedná v projednávané věci.
- 34 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že dopis ze dne 12. listopadu 1998 (viz bod 12 výše) informoval žalobkyni, že generální ředitelé GŘ „Hospodářská soutěž“ a GŘ „Doprava“ zaslali, po přezkoumání právních a hospodářských aspektů uvedených ve stížnosti, dopis organizaci Eurocontrol, kterým posledně uvedenou vyzvali k předložení jejích připomínek, že upozornili Eurocontrol na určité aspekty její politiky normalizace a že Eurocontrol byla zejména vyzvána k tomu, aby společně se službami Komise definovala neutrální a soudržný přístup ve svých vztazích k podnikům. Dopis byl ukončen oznámením, že žalobkyně bude informována o odpovědi Eurocontrol a o vývoji diskuzí mezi službami Komise a Eurocontrol.

- 35 Je namístě konstatovat, že pouhá průvodka ke stížnosti v zásadě nebývá podepsána generálním ředitelem Komise, tím méně pak dvěma generálními řediteli. Mimoto informace poskytnutá žalobkyni, podle které Komise upozornila Eurocontrol na určité aspekty její politiky normalizace a sdělila jí, že s ní hodlá spolupracovat, umožnila dovodit, že dopis ze dne 3. listopadu 1998 obsahoval pravděpodobně meritorní úvahy, pokud jde o přezkum stížnosti. Tento závěr je ostatně potvrzen připomínkami Eurocontrol ze dne 2. července 1999 ke stížnosti, které byly předány žalobkyni dopisem ze dne 12. srpna 1999. V úvodní části těchto připomínek je výslovně uvedeno, že ke stížnosti byla „připojena krátká analýza Komise neobsahující předběžnou studii právních aspektů, ale uvádějící připomínky k činnostem Eurocontrol, které se jí zdály být hodnými kritiky a které vyžadovaly přizpůsobení se praxi Společenství“.
- 36 V tomto kontextu se zdá, že dopis ředitele Eurocontrol ze dne 2. července 1999 neobsahoval více informací o existenci analýzy podepsané dvěma generálními řediteli Komise než dopis Komise ze dne 12. listopadu 1998 nebo připomínky Eurocontrol ke stížnosti.
- 37 Pokud jde o dvě části dopisu ředitele Eurocontrol ze dne 2. července 1999 konkrétně uplatněné žalobkyní, které odkazují na poznámky služeb Komise k několika hlavním činnostem Eurocontrol a na návrh spolupráce Komise k těmto bodům v rámci přezkumu stížnosti, je třeba konstatovat, že tyto části neobsahují žádnou informaci, která by již nebyla uvedena v dopise ze dne 12. listopadu 1998 nebo v připomínkách Eurocontrol ke stížnosti, které se navíc zabývaly činnostmi Eurocontrol, jež se Komisi mohly jevit jako „hodné kritiky“.
- 38 Žalobkyně tedy mohla pochopit při čtení dopisu Komise ze dne 12. listopadu 1998 a připomínek Eurocontrol ke stížnosti, které jí byly předány dne 12. srpna 1999, že k dopisu ze dne 3. listopadu 1998 byla připojena analýza dotčených činností

Eurocontrol. V důsledku toho je namístě konstatovat s ohledem na dopis Komise ze dne 12. listopadu 1998, že žalobkyně nemůže důvodně tvrdit, že se mohla dozvědět o tom, že dopis ze dne 3. listopadu 1998 nebyl pouhou průvodkou k její stížnosti, ale že obsahoval rovněž analýzu stížnosti podepsanou dvěma generálními řediteli Komise, až po přečtení dopisu ředitele Eurocontrol ze dne 2. července 1999 připojeného k žalobní odpovědi. Nemůže se tedy odvolávat na uvedený dopis ze dne 2. července 1999 jako na skutkovou okolnost, která vyšla najevo až v průběhu řízení.

- 39 Krom toho dopis ze dne 3. listopadu 1998 nemá takový význam, jaký mu přikládá žalobkyně. Komise v něm vůbec nekonstatovala, že činnosti Eurocontrol jsou hospodářskými činnostmi, a že se tedy na ně vztahují pravidla hospodářské soutěže Společenství. Tento dopis ostatně výslovně upřesňuje, že přiložená analýza byla provedena, „aniž by předjímala použití pravidel Společenství [...] v oblasti hospodářské soutěže“, což vysvětluje, že přezkoumává i dopad, který činnosti Eurocontrol, byť by šlo o nehospodářské činnosti, mohou nicméně mít na hospodářskou soutěž mezi podniky působícími v odvětví zařízení ATM.
- 40 Z toho vyplývá, že je namístě odmítnout tyto nové žalobní důvody jako nepřijatelné.

3. K přípustnosti důvodu předloženého vedlejší účastnicí, který vychází z její imunity na základě mezinárodního práva veřejného

- 41 Vedlejší účastnice, která podporuje Komisi, navrhuje, stejně jako Komise, zamítnutí žaloby. Na podporu svých návrhových žádání vznášá dva důvody vycházející z nepoužitelnosti pravidel Evropské unie na organizaci Eurocontrol z důvodu

imunity Eurocontrol podle mezinárodního práva veřejného a ze skutečnosti, že Eurocontrol není podnikem ve smyslu článku 82 ES. Je přitom nutno konstatovat, že první z těchto důvodů nebyl vznesen Komisí.

- 42 V tomto ohledu je namíste připomenout, že ačkoliv čl. 40 čtvrtý pododstavec statutu Soudního dvora, který je použitelný na řízení před Soudem na základě čl. 53 prvního pododstavce uvedeného statutu, a čl. 116 odst. 3 jednacího řádu Soudu nebrání tomu, aby vedlejší účastník předložil argumenty, které jsou nové nebo se liší od argumentů účastníka řízení, jehož podporuje, neboť jinak by se jeho vedlejší účastenství omezovalo na opakování argumentů uvedených v žalobě, nelze připustit, aby mu tato ustanovení umožňovala vznesením nových žalobních důvodů změnit nebo zkreslit rámec sporu vymezený žalobou (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 23. února 1961, *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. Vysoký úřad*, 30/59, Recueil, s. 3, 37; ze dne 24. března 1993, *CIRFS a další v. Komise*, C-313/90, Recueil, s. I-1125, bod 22, a ze dne 8. července 1999, *Chemie Linz v. Komise*, C-245/92 P, Recueil, s. I-4643, bod 32; rozsudky Soudu ze dne 8. června 1995, *Siemens v. Komise*, T-459/93, Recueil, s. II-1675, bod 21; ze dne 25. června 1998, *British Airways a British Midland Airways v. Komise*, T-371/94 a T-394/94, Recueil, s. II-2405, bod 75; ze dne 1. prosince 1999, *Boehringer v. Rada a Komise*, T-125/96 a T-152/96, Recueil, s. II-3427, bod 183; ze dne 28. února 2002, *Atlantic Container Line a další v. Komise*, T-395/94, Recueil, s. II-875, bod 382, a ze dne 3. dubna 2003, *BaByliss v. Komise*, T-114/02, Recueil, s. II-1279, bod 417).

- 43 Je proto třeba mít za to, že jelikož vedlejší účastníci musí, na základě čl. 116 odst. 3 jednacího řádu, přijmout stav řízení, jaký je v době jejich vstupu do řízení, a jelikož se jejich návrhová žádání obsažená v návrhu na vstup do řízení musí omezit, na základě čl. 40 čtvrtého pododstavce statutu Soudního dvora, na podporu návrhových žádání jedné ze stran sporu, není organizace Eurocontrol, jakožto vedlejší účastnice, oprávněná vznést projednávaný důvod vycházející z její imunity na základě mezinárodního práva veřejného.

- 44 V důsledku toho musí být první důvod vznesený Eurocontrol odmítnut jako nepřípustný.

4. *K návrhu na zrušení*

- 45 Na podporu svého návrhu na zrušení žalobkyně ve své žalobě vznáší tři žalobní důvody vycházející ze zjevně nesprávného posouzení použitelnosti předpisů Společenství v oblasti hospodářské soutěže na organizaci Eurocontrol, ze zjevně nesprávného posouzení existence případného porušení předpisů Společenství v oblasti hospodářské soutěže a z porušení podstatných formálních náležitostí.
- 46 S ohledem na argumentaci žalobkyně se nicméně jeví, že i přes obecný odkaz na „předpisy Společenství v oblasti hospodářské soutěže“ se první dva žalobní důvody ve skutečnosti týkají pouze článku 82 ES. První dva žalobní důvody žalobkyně tedy budou přezkoumány pouze ve vztahu k tomuto článku.
- 47 Krom toho, pokud jde o tyto dva žalobní důvody, je třeba poznamenat, že jestliže je výrok rozhodnutí Komise založen na několika bodech odůvodnění, z nichž každý by sám o sobě postačoval k odůvodnění tohoto výroku, je v zásadě namísto zrušit tento akt, pouze pokud každý z těchto bodů je stížen protiprávností. V takovém případě nesprávnost nebo jiná protiprávnost, která postihuje pouze jediný z bodů odůvodnění, nemůže postačovat k odůvodnění zrušení sporného rozhodnutí, jelikož nemohla mít rozhodující vliv na výrok přijatý orgánem, který toto rozhodnutí vydal (viz obdobně rozsudky Soudu ze dne 14. května 2002, *Graphischer Maschinenbau v. Komise*, T-126/99, Recueil, s. II-2427, body 49 až 51 a citovaná judikatura, ze dne 14. prosince 2005, *General Electric v. Komise*, T-210/01, Sb. rozh. s. II-5575, bod 43).
- 48 V projednávaném případě článek 82 ES, který podle žalobkyně Komise měla použít, zakazuje podniku zneužívat dominantní postavení na trhu. Kromě podmínky možného ovlivnění obchodu mezi členskými státy toto ustanovení stanoví dvě

kumulativní kritéria spočívající zaprvé v existenci dominantního postavení dotyčného podniku a zadruhé ve zneužití tohoto dominantního postavení. Jak bylo konstatováno výše (bod 15), Komise se domnívá jednak, že Eurocontrol není podnikem, a jednak, že napadené činnosti každopádně nejsou v rozporu s článkem 82 ES. Komise tedy založila napadené rozhodnutí na dvojím zjištění, že ani jedno z uvedených kritérií nebylo v projednávaném případě splněno, přičemž každé z těchto zjištění postačuje k odůvodnění výroku napadeného rozhodnutí.

- 49 Z toho vyplývá, že zrušení napadeného rozhodnutí předpokládá, že budou přijaty oba první žalobní důvody žalobkyně, z nichž jeden kritizuje legalitu rozhodnutí s ohledem na první kritérium, zatímco druhý se vztahuje k legalitě rozhodnutí s ohledem na druhé kritérium.

K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu ze zjevně nesprávného posouzení, pokud jde o použitelnost článku 82 ES na Eurocontrol

- 50 Použití článku 82 ES v projednávaném případě předpokládá, že organizace Eurocontrol bude považována za podnik ve smyslu práva hospodářské soutěže Společenství. Podle ustálené judikatury pojem „podnik“ zahrnuje jakoukoli entitu vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na právním postavení této entity a způsobu jejího financování a hospodářskou činnost představuje jakákoli činnost spočívající v nabízení zboží nebo služeb na daném trhu (rozsudky Soudního dvora ze dne 23. dubna 1991, Höfner a Elser, C-41/90, Recueil, s. I-1979, bod 21; ze dne 16. listopadu 1995, Fédération française des sociétés d'assurances a další, C-244/94, Recueil, s. I-4013, bod 14; ze dne 11. prosince 1997, Job Centre, C-55/96, Recueil, s. I-7119, bod 21; ze dne 18. června 1998, Komise v. Itálie, C-35/96, Recueil, s. I-3851, bod 36, a ze dne 12. září 2000, Pavlov a další, C-180/98 až C-184/98, Recueil, s. I-6451, bod 74).

- 51 Žalobkyně uplatňuje, že činnosti Eurocontrol dotčené v projednávané věci, tedy normalizace, výzkum a vývoj, jakož i spolupráce s vnitrostátními správními orgány, jsou hospodářskými činnostmi, a že organizace Eurocontrol musí být proto považována za podnik ve smyslu článku 82 ES. Komise odkazuje na rozsudek Soudního dvora ze dne 19. ledna 1994, SAT Fluggesellschaft (C-364/92, Recueil, s. I-43), v němž Soudní dvůr v bodech 30 a 31 rozhodl:

„30 Činnosti Eurocontrol, posuzovány jako celek podle jejich povahy, účelu a pravidel, kterým podléhají, souvisejí s výkonem výsad týkajících se kontroly a správy vzdušného prostoru, které jsou typickými výsadami veřejné moci. Tyto činnosti nemají hospodářskou povahu odůvodňující použití pravidel Smlouvy v oblasti hospodářské soutěže.

31 Mezinárodní organizace, jako je Eurocontrol, není tedy podnikem podléhajícím ustanovením článků [82 ES] a [86 ES].“

- 52 Výrok tohoto rozsudku pak pouze uvádí, že „články [82 ES] a [86 ES] musí být vykládány v tom smyslu, že mezinárodní organizace, jako je Eurocontrol, není podnikem ve smyslu těchto článků“.

- 53 Komise z toho dovozuje, že Soudní dvůr vyloučil, že by Eurocontrol mohla být považována za podnik ve smyslu práva hospodářské soutěže Společenství za jakýchkoliv okolností a pokud jde o všechny její činnosti.

54 Je však namístě konstatovat, že za účelem dosažení tohoto závěru Soudní dvůr vycházel výlučně z přezkumu, z pohledu pojmu „hospodářská činnost“, činností Eurocontrol napadených v rámci sporu mezi leteckou společností SAT Fluggesellschaft mbH a organizací Eurocontrol, tedy činností spočívajících ve stanovení a výběru poplatků uložených uživatelům služeb letového provozu na účet zúčastněných států. Soudní dvůr sice v bodě 22 rozsudku zmínil některé činnosti, které jsou dotčeny i v projednávané věci, avšak nepřezkoumal, zda šlo o hospodářské činnosti ve smyslu jeho judikatury. Jelikož jsou přitom ustanovení Smlouvy v oblasti hospodářské soutěže použitelná na činnosti organizace, které jsou oddělitelné od činností, jež tato organizace vykonává jako veřejný orgán (rozsudky Soudního dvora ze dne 11. července 1985, Komise v. Německo, 107/84, Recueil, s. 2655, body 14 a 15, a Soudu ze dne 12. prosince 2000, Aéroports de Paris v. Komise, T-128/98, Recueil, s. II-3929, bod 108), musí být různé činnosti organizace přezkoumány jednotlivě a z přiřazení některých z těchto činností k výsadám veřejné moci nelze dovodit, že jiné činnosti nemohou mít hospodářskou povahu (viz v tomto smyslu rozsudek Aéroports de Paris v. Komise, uvedený výše, bod 109). S ohledem na omezený rozsah přezkumu, který provedl Soudní dvůr, se tedy jeví, že navzdory obecnému znění bodu 31 a výroku výše uvedeného rozsudku SAT Fluggesellschaft, posledně uvedený rozsudek nevylučuje, aby organizace Eurocontrol byla kvalifikována jako podnik ve smyslu článku 82 ES, pokud jde o ostatní činnosti.

55 Je tedy třeba zjistit u každé z činností Eurocontrol napadených žalobkyní jednak, zda je oddělitelná od činností této organizace spadajících do jejich veřejnoprávních úkolů, a jednak, zda představuje hospodářskou činnost ve smyslu judikatury citované v bodě 50 výše.

Co se týče činnosti technické normalizace Eurocontrol

— Argumenty účastnic řízení

56 Žalobkyně uplatňuje, že činnost Eurocontrol v oblasti normalizace je hospodářskou činností. Tato činnost technické normalizace nemá žádnou objektivní spojitost

s úkoly řízení vzdušného prostoru, a nemůže být tedy výrazem výsad veřejné moci v oblasti kontroly letového provozu. Opačné úvahy Komise v napadeném rozhodnutí založené na skutečnosti, že uvedená činnost je vykonávána bez odměny, v obecném zájmu a za neziskovým účelem a že jejím předmětem není ukládání poplatků nebo podmínek poskytování služeb uživatelům, jsou v rozporu s ustálenou judikaturou. Krom toho Komise již připustila ve své předchozí praxi, že činnosti, které jsou obdobné činnostem uvedeným ve stížnosti, jsou hospodářskými činnostmi, například pokud jde o Evropský ústav pro telekomunikační normy (ETSI) a jedno evropské sdružení národních železničních společností. Komise měla za to, že tyto dva případy spadají do působnosti pravidel hospodářské soutěže.

57 Žalobkyně tvrdí, že hospodářská povaha činnosti normalizace může být odvozena z hospodářské povahy získávání prototypů, které je předběžnou podmínkou normalizace. Činnosti, které v konečném důsledku směřují k docílení norem, a tedy, obecněji, k normalizaci, jsou ve svém celku zakládajícími znaky zvláštní hospodářské činnosti. Eurocontrol působí na trhu v postavení jediného kupujícího prototypů systémů ATM.

58 Podle Komise vykonává Eurocontrol svou činnost normalizace jako mezinárodní organizace na účet smluvních států, aniž by sledovala vlastní zájem, který by se lišil od zájmu těchto států a byl na něm nezávislý, přičemž sleduje cíl obecného zájmu spočívající v udržování a zlepšování bezpečnosti letového provozu. Regulační činnost Eurocontrol je nejen neoddělitelná od poslání, které jí bylo svěřeno jako mezinárodní organizaci, ale dotýká se ve skutečnosti samotné podstaty tohoto poslání. Právě souhrn všech těchto aspektů umožňuje dovodit, že Eurocontrol nemůže být v rámci své činnosti technické normalizace považována za podnik pro účely použití článku 82 ES.

— Závěry Soudu

- 59 Pokud jde o činnost Eurocontrol v oblasti normalizace, je namístě nejprve odlišit úkol přípravy nebo vypracování norem, který vykonává agentura organizace Eurocontrol jako výkonný orgán, od jejich přijetí radou organizace Eurocontrol. Co se týče posledně uvedeného úkolu, je třeba konstatovat, že spadá do legislativní oblasti. Rada organizace Eurocontrol se totiž skládá z ředitelů správních orgánů pro civilní letectví každého členského státu organizace pověřených jejich příslušnými státy přijímáním technických specifikací, které budou závazné ve všech těchto státech, přičemž tato činnost přímo spadá do výkonu výsad veřejné moci ze strany těchto států. Role Eurocontrol se tak podobá roli ministerstva, které na vnitrostátní úrovni připravuje legislativní nebo regulatorní opatření, která jsou následně přijímána vládou. Jde tedy o činnost spadající do veřejnoprávních úkolů Eurocontrol.
- 60 Co se naopak týče přípravy nebo vypracování technických norem organizací Eurocontrol, je namístě konstatovat, že tato činnost může být, v rozporu s tvrzeními Komise, oddělitelná od jejího úkolu správy vzdušného prostoru a rozvoje letové bezpečnosti. Argumenty dovolávané Komisí za účelem prokázání, že činnost Eurocontrol v oblasti normalizace souvisí s úkolem veřejné služby této organizace, ve skutečnosti pouze odkazují na přijímání těchto norem, a nikoliv na jejich vypracování. To se týká zejména argumentu, podle kterého je přijetí technických norem a specifikací systémů ATM na mezinárodní úrovni zásadní k zajištění spolehlivosti převádění letové kontroly mezi národními kontrolními orgány. Nezbytnost přijetí mezinárodních norem totiž nutně neznamená, že entita, která vypracuje tyto normy musí být také entitou, která je přijme. V tomto ohledu Komise neprokázala, že v projednávaném případě tyto dvě činnosti musí být nutně vykonávány jednou a toutéž entitou spíše než dvěma různými entitami.

- 61 Činnost Eurocontrol spočívající ve vypracování norem však nemůže být kvalifikována jako hospodářská činnost. Z ustálené judikatury totiž vyplývá, že hospodářskou činnost představuje jakákoli činnost spočívající v nabízení zboží nebo služeb na daném trhu (viz výše uvedený rozsudek *Aéroports de Paris v. Komise*, bod 107 a judikatura citovaná v bodě 50 výše). V projednávaném případě žalobkyně neprokázala, že existuje trh pro „služby technické normalizace v odvětví zařízení ATM“. Jedinými žadateli o takové služby mohou být státy ve svém postavení kontrolního orgánu letové dopravy. Tyto státy si přitom zvolily možnost vypracovat tyto normy samy v rámci mezinárodní spolupráce prostřednictvím Eurocontrol. Jelikož vypracované normy jsou následně přijímány radou organizace Eurocontrol, výsledky vypracování neopouští rámec samotné organizace a nejsou nabízeny na daném trhu. V oblasti normalizace je tedy Eurocontrol pro své členské státy pouze fórem pro postup ve vzájemné součinnosti, které tyto státy vytvořily za účelem koordinace svých systémů ATM. Nelze tedy mít za to, že jim v této oblasti Eurocontrol „nabízí zboží nebo služby“.
- 62 V projednávaném případě žalobkyně tedy neprokázala, že sporná činnost spočívala v nabízení zboží nebo služeb na daném trhu, jak v tomto směru požaduje judikatura citovaná v předchozím bodě.
- 63 Pokud jde o argumentaci žalobkyně, podle které je třeba odděleně posoudit činnost normalizace a činnost získávání prototypů nezbytných k vypracování technických norem, aby se z hospodářské povahy uvedené činnosti získávání prototypů dovodila hospodářská povaha činnosti normalizace, je třeba konstatovat, že tato argumentace nemůže obstát.
- 64 Žalobkyně totiž neuvádí důvody, pro které kvalifikace činnosti získávání prototypů jako hospodářské činnosti by i za předpokladu jejího přijetí nezbytně vedla ke stejné

kvalifikaci, co se týče činnosti normalizace. Ačkoliv účastnice řízení nezpochybují, že Eurocontrol získává zboží nebo služby na trhu, neznamená to, že činnosti, pro jejichž účely jsou toto zboží nebo tyto služby získány, mají hospodářskou povahu.

65 Krom toho je třeba konstatovat, že přístup spočívající v tom, že z povahy činnosti vykonávané na předcházejícím trhu (získávání prototypů) je odvozena povaha činnosti vykonávané na navazujícím trhu (normalizace), jak navrhuje žalobkyně, je v rozporu s judikaturou Soudu. Podle kritérií vyplývajících z výše uvedené ustálené judikatury soudů Společenství se pojem „hospodářská činnost“ odvíjí od nabídky zboží nebo služeb na daném trhu, a nikoliv od získávání takového zboží nebo takových služeb. V tomto ohledu bylo rozhodnuto, že to není kupní činnost jako taková, co charakterizuje pojem „hospodářská činnost“, a že pro účely posouzení, zda činnost má, nebo nemá hospodářskou povahu, není namístě oddělovat činnost spočívající v koupi výrobku od následného použití zakoupeného výrobku. Je tedy třeba mít za to, že hospodářská, nebo nehospodářská povaha následného použití výrobku nezbytně určuje povahu kupní činnosti (rozsudek Soudu ze dne 4. března 2003, FENIN v. Komise, T-319/99, Recueil, s. II-357, bod 36). V kontextu projednávané věci to znamená, že nehospodářská povaha činnosti normalizace znamená nehospodářskou povahu získávání prototypů v rámci uvedené normalizace bez ohledu na skutečnost, že Eurocontrol jedná jako kupující na trhu se zařízením ATM.

66 V tomto ohledu je namístě odmítnout argumentaci žalobkyně, podle které není sled úvah Soudu uvedený ve výše uvedeném rozsudku FENIN v. Komise použitelný na projednávanou věc nebo jeho použití nemůže být absolutní.

67 V rozsahu, v němž žalobkyně jednak uplatňuje, že se situace, která vedla k vydání výše uvedeného rozsudku FENIN v. Komise podstatně liší od situace, která existuje

v projednávané věci, je důležité zdůraznit, že Soud v uvedeném rozsudku obecným způsobem konstatoval, že pokud entita kupuje výrobek nikoliv za účelem nabídky zboží nebo služeb v rámci hospodářské činnosti, ale za účelem jeho využití v rámci jiné činnosti, například činnosti, která má výlučně sociální povahu, tato entita nejedná jako podnik jen proto, že je kupujícím na určitém trhu (rozsudek FENIN v. Komise, uvedený výše, bod 37). Obecné znění této věty a zejména skutečnost, že výslovně odkazuje na sociální činnost pouze příkladmo, vedou k použitelnosti řešení přijatého v uvedeném rozsudku na každou entitu, která kupuje zboží pro účely nehopodářských činností. Jak přitom bylo uvedeno výše, tak tomu právě je v případě Eurocontrol.

68 Tvrdí-li žalobkyně dále, že v rámci použití této judikatury, podle které hospodářská, nebo nehopodářská povaha následného použití výrobku nezbytně určuje povahu kupní činnosti, nelze přehlížet dopad, který kupní činnost může mít na dotčený trh, zejména v případech, kdy jako v projednávané věci má kupující monopson na evropské úrovni, je nutno konstatovat, že tento argument vychází z nesprávného výkladu výše uvedeného rozsudku FENIN v. Komise. Konstatuje se v něm totiž, že je-li pravda, že entita kupující výrobky za účelem jejich použití v rámci nehopodářské činnosti „může uplatňovat velmi významnou hospodářskou sílu, která případně může vést k monopsonu, nic to nemění na tom, že v rozsahu, v němž činnost, pro jejíž výkon nakupuje tyto výrobky, nemá hospodářskou povahu, tato entita nejedná jako podnik ve smyslu pravidel hospodářské soutěže Společenství, a nevztahuje se na ni tedy zákaz uvedený v čl. 81 odst. 1 ES a v článku 82 ES“ (rozsudek FENIN v. Komise, uvedený výše, bod 37).

69 V důsledku toho je namístě konstatovat, že Komise se nedopustila zjevně nesprávného posouzení, když měla za to, že činnosti Eurocontrol v oblasti technické normalizace nejsou hospodářskými činnostmi ve smyslu judikatury Společenství, a že se na tyto činnosti tedy nevztahují pravidla Smlouvy v oblasti hospodářské soutěže.

Co se týče činnosti spočívající ve výzkumu a vývoji, zejména získávání prototypů a režimu práv duševního vlastnictví

— Argumenty účastnic řízení

- 70 Podle žalobkyně z pozorného čtení napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise nezpochybnuje hospodářskou povahu činnosti získávání prototypů a režimu práv duševního vlastnictví. Tato kvalifikace totiž není v napadeném rozhodnutí výslovně vyloučena a Komise meritorně přezkoumala možnost zneužití dominantního postavení na rozdíl od toho, jak postupovala vzhledem k činnostem v oblasti normalizace a spolupráce s vnitrostátními správními orgány, u nichž porušení oznámená žalobkyní meritorně nepřezkoumala.
- 71 Komise zpochybňuje, že v napadeném rozhodnutí uznala hospodářskou povahu činnosti Eurocontrol v oblasti výzkumu a vývoje.
- 72 V projednávaném případě podle ní spadají získávání prototypů systémů ATM a s tím související režim práv duševního vlastnictví, tak jak jej stanoví kupní smlouvy, přímo do rámce činnosti Eurocontrol v oblasti normalizace. Tyto prototypy jsou totiž použity pro vypracování a schválení technických norem a specifikací organizací Eurocontrol, tedy v rámci činnosti, která nemá hospodářskou povahu.

— Závěry Soudu

- 73 V oblasti výzkumu a vývoje Eurocontrol žalobkyně zpochybňuje získávání prototypů systémů ATM organizací Eurocontrol a správu práv duševního vlastnictví, kterou v této oblasti vykonává.

- 74 Jediný argument týkající se hospodářské povahy správy práv duševního vlastnictví, který žalobkyně předkládá, spočívá v tvrzení, že v napadeném rozhodnutí Komise uvedenou hospodářskou povahu nezpochybnila – tvrzení, kterému Komise odporuje a které není podloženo napadeným rozhodnutím. Jak totiž jasně vyplývá z bodu 32 odůvodnění uvedeného rozhodnutí, Komise přezkoumala existenci případného porušení článku 82 ES ve vztahu k této činnosti pouze podpůrně a pro úplnost.
- 75 Krom toho se zdá, že získávání prototypů organizací Eurocontrol v rámci jejich činností výzkumu a vývoje a správa souvisejících práv duševního vlastnictví nemohou propůjčit hospodářskou povahu činnosti výzkumu a vývoje organizace, jelikož uvedené získávání v sobě nezahrnuje nabízení zboží nebo služeb na daném trhu.
- 76 Získávání prototypů je totiž ve skutečnosti pouze vedlejší činností jejich vývoje. Jak připomněla vedlejší účastnice, tento vývoj neprovádí sama Eurocontrol, ale podniky dotyčného odvětví, kterým organizace uděluje veřejné dotace jako pobídky. Eurocontrol tak přerozděluje veřejné prostředky za účelem podpory výzkumu a vývoje v oblasti zařízení ATM. Za účelem zpřístupnění dotčenému odvětví výsledků výzkumů, které finančně podporuje, stanoví smlouvy o dotacích, že Eurocontrol nabývá vlastnictví k prototypu a práva duševního vlastnictví vyplývající

z výzkumu, který financovala. Nabytí těchto práv organizací Eurocontrol tedy není cílem jako takovým a neslouží k jejich využití pro obchodní účely, ale je pouze jedním aspektem právního vztahu mezi entitou poskytující dotace a dotovaným podnikem.

77 V tomto kontextu je namístě poznamenat, že v rámci správy práv duševního vlastnictví zavedené Eurocontrol jsou zúčastněným podnikům bezplatně zpřístupněna práva duševního vlastnictví, která tato organizace nabyla v důsledku uvedených činností výzkumu a vývoje. V rámci přezkumu hospodářské povahy činnosti je kritérium neexistence odměny zajisté pouze jedním z dalších ukazatelů a nemůže samo o sobě vyloučit hospodářskou povahu této činnosti. V projednávaném případě nicméně skutečnost, že licence k právům duševního vlastnictví nabytým organizací Eurocontrol v rámci vývoje prototypů jsou poskytovány bezplatně, přistupuje ke skutečnosti, že jde o vedlejší činnost ve vztahu k podpoře technického vývoje, která spadá do rámce cíle posláním Eurocontrol uskutečňovaného v obecném zájmu a není uskutečňována ve vlastním zájmu organizace, který by byl oddělitelný od uvedeného cíle, což vylučuje hospodářskou povahu činnosti (viz obdobně rozsudek Soudního dvora ze dne 16. března 2004, AOK Bundesverband a další, C-264/01, C-306/01, C-354/01 a C-355/01, Recueil, s. I-2493, bod 63).

78 Tato správa práv duševního vlastnictví tedy není nijak srovnatelná s činností organizací soukromého práva, které na vnitrostátní úrovni spravují autorská práva k hudebním nebo slovesným dílům a které jsou pověřeny nositeli těchto práv vybíráním poplatků od třetích osob, které jsou splatné na základě užívání děl těmito osobami. Tyto organizace vykonávají hospodářskou činnost v rozsahu, v němž jednak autorům děl nabízejí za odměnu službu správy jejich práv, a jednak ve vztahu ke třetím osobám, které užívají dotyčná díla k obchodním účelům, jednájí jako

centrální orgán pro výběr splatných poplatků v postavení osoby pověřené autory děl. O tento případ se však v projednávané věci nejedná.

- 79 V tomto ohledu je namístě odmítnout tvrzení, které žalobkyně uvedla na jednání, opírajíc se o interní dokument Eurocontrol ze dne 23. dubna 1997, nazvaný „ARTAS Intellectual Property Rights and Industrial Policy“ (Práva duševního vlastnictví a průmyslová politika v rámci systému ARTAS), předložený žalobkyní v příloze k žalobě, podle kterého licence nejsou bezplatné a jejich udělování závisí na souhlasu smluvního podniku, který vyvinul prototyp pro systém ARTAS, tedy společnosti Thomson-CSF (dnes Thales). Z uvedeného dokumentu totiž vyplývá, že poplatek za licenci k užívání systému ARTAS činil jedna ECU, což znamená bezplatnou licenci. Krom toho z téhož dokumentu vyplývá, že jako protihodnotu za tento poplatek dotyčný podnik získá úplný přístup k součástem systému vyvinutým v rámci projektu vývoje financovaného organizací Eurocontrol („foreground software“), na jehož základě Eurocontrol drží práva duševního vlastnictví. Pokud jde o součásti systému ARTAS, které Thomson-CSF vyvinula v rámci předchozích projektů a které byly opětovně použity v uvedeném systému („background software“), je zaveden režim zpřístupnění informací, který rozlišuje dvě kategorie informací, a sice jednak převoditelné informace, a jednak důvěrné informace. Zatímco dříve uvedené informace mohou být zpřístupněny soutěžitelům Thomson-CSF pro účely vývoje systémů typu ARTAS po podpisu licenční dohody s Eurocontrol, posledně uvedené informace nejsou, s výhradou souhlasu Thomson-CSF, soutěžitelům této společnosti zpřístupněny. Je tedy třeba konstatovat, že dotčený dokument prokazuje opak toho, co tvrdí žalobkyně, tedy že licence k systému ARTAS jsou bezplatné, že všechny součásti tohoto systému vyvinuté v rámci projektu financovaného Eurocontrol jsou zpřístupněny konkurenčním podnikům Thomson-CSF, aniž by tomu mohla posledně uvedená zabránit, a že konkurenčním podnikům může být zpřístupněna i část složek dříve vyvinutých společností Thomson-CSF. Je tedy namístě odmítnout argumentaci žalobkyně k této otázce.

- 80 Je rovněž namístě odmítnout kritiku žalobkyně týkající se zaprvé rozlišení mezi „foreground software“ a „background software“, které Eurocontrol údajně učinila

svévolně, a nikoliv transparentně, a zadruhé skutečnosti, že toto rozlišení je nakonec čistě teoretické, jelikož z důvodu, že soutěžitelé neznají určité údaje („zdrojové kódy“) nepřístupných součástí, nemohou užitečně využít přístupné součásti vyvinutých programových vybavení. Mohou-li totiž tyto okolnosti, za předpokladu, že jsou prokázány, jak se jistě zdá, ovlivnit hospodářskou soutěž v odvětví zařízení ATM, nemohou nicméně prokázat hospodářskou povahu režimu práv duševního vlastnictví používaného Eurocontrol.

- 81 Mimoto, co se týče výtky žalobkyně, podle které Eurocontrol ukládá, pokud jde o práva smluvního podniku, zpřístupnění pouze „background software“ ve formě „souborů strojových kódů“ spolu s veškerou dokumentací umožňující jeho použití, zatímco programové vybavení zvané „OTS“ zůstává důvěrné, tato výtky ve skutečnosti znamená, že Eurocontrol je vytýkáno, že podnikům, které získaly smlouvy o výzkumu neukládá, aby zpřístupnily svým soutěžitelům zdrojové kódy svých výrobků, které byly opětovně použity v rámci projektů výzkumu přidělených Eurocontrol. Je přitom namístě konstatovat, že bez ohledu na otázku, zda by taková povinnost mohla být smluvním podnikům legálně uložena, skutečnost, že Eurocontrol provádí v rámci svého režimu práv duševního vlastnictví takové rozlišení, neodpovídá kritériím hospodářské činnosti stanoveným judikaturou uvedenou výše v bodě 50, tedy uskutečňování činnosti spočívající v nabízení zboží nebo služeb na daném trhu.

- 82 Z toho vyplývá, že Komise se nedopustila zjevně nesprávného posouzení, když měla za to, že činnosti výzkumu a vývoje financované Eurocontrol nejsou hospodářskými činnostmi a že pravidla Smlouvy v oblasti hospodářské soutěže se na tyto činnosti tedy nevztahují.

Co se týče spolupráce s vnitrostátními správními orgány

— Argumenty účastnic řízení

- 83 Žalobkyně tvrdí, že činnost spočívající v technické spolupráci ve prospěch vnitrostátních správních orgánů, kterou Eurocontrol vykonává tím, že sepisuje zadávací dokumentaci pro nabídková řízení nebo že se účastní výběru podniků účastnících se nabídkového řízení, je bytostně hospodářskou činností. Stejně tak jde o činnost, která vede k odměňování, protože Eurocontrol využívá financování ze strany svých členských států, které jí umožňuje financovat činnost spolupráce, stejně jako její další činnosti.
- 84 Komise a vedlejší účastnice se domnívají, že činnost spolupráce poskytnuté vnitrostátním správním orgánům pověřeným kontrolou letového provozu, zejména v nabídkových řízeních týkajících se získávání systémů a zařízení ATM, spadá do úkolů organizace, jak je definuje úmluva. Tato činnost umožňuje smluvním státům s využitím zvláštní technické způsobilosti organizace vykonávat náležitým způsobem funkce kontroly a řízení letového provozu, které vykonávají v rámci své svrchovanosti. Při výkonu této činnosti Eurocontrol tedy sleduje cíl obecného zájmu definovaný úmluvou, kterým je udržování a zlepšování bezpečnosti letového provozu.
- 85 Komise a vedlejší účastnice krom toho uvádí, že dotčená činnost není uskutečňována za odměnu. Příspěvky placené Eurocontrol jejími členskými státy mají za cíl zajistit obecné fungování této organizace a nemají žádný vztah k jejich případným žádostem o spolupráci. Komise činí paralelu s judikaturou Soudního dvora týkající se národních režimů sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění a příkladmo odkazuje na věc, ve které byl vydán rozsudek ze dne 17. února 1993, Poucet a Pistre, (C-159/91 a C-160/91, Recueil, s. I-637, bod 18), v níž skutečnost, že neexistoval

žádný vztah mezi poplatky zaplacenými pojištěnci zdravotní pojišťovně a plněními poskytnutými uvedenou pojišťovnou, vedla Soudní dvůr k závěru, že činnosti vykonávané posledně uvedenou nemají hospodářskou povahu.

— Závěry Soudu

⁸⁶ Je namístě nejprve konstatovat, že činnost spolupráce s vnitrostátními správními orgány je oddělitelná od úkolu Eurocontrol spočívajícího ve správě vzdušného prostoru a rozvoji letové bezpečnosti. Může-li uvedená spolupráce sloužit obecnému zájmu tím, že udržuje a zlepšuje bezpečnost letového provozu, tato vazba je jen velmi nepřímá, jelikož spolupráce nabízená Eurocontrol zahrnuje pouze technické specifikace v rámci provádění nabídkových řízení pro zařízení ATM, a má tedy dopad na bezpečnost letového provozu pouze prostřednictvím uvedených nabídkových řízení. Taková nepřímá vazba přitom nemůže znamenat nezbytnou spojitost mezi oběma činnostmi. V tomto ohledu Soud připomíná, že Eurocontrol nabízí svou spolupráci v této oblasti pouze na žádost vnitrostátních správních orgánů. Nejedná se tedy v žádném případě o činnost, která je zásadní nebo dokonce nezbytná k zajištění bezpečnosti letového provozu.

⁸⁷ Dále je namístě připomenout, že hospodářskou činnost představuje jakákoli činnost spočívající v nabízení zboží nebo služeb na daném trhu (viz judikatura citované v bodě 50 výše). Co se týče spolupráce s vnitrostátními správními orgány ve formě poradenství poskytovaného při přípravě zadávací dokumentace nabídkových řízení

nebo během výběru podniků účastnících se těchto nabídkových řízení, je nutno konstatovat, že jde právě o nabízení služeb na trhu poradenství, na kterém by stejně tak mohly působit soukromé podniky specializované v této oblasti.

- 88 V tomto ohledu Soud rozhodl, že skutečnost, že určitou činnost může vykonávat soukromý podnik, je doplňujícím ukazatelem, který umožňuje kvalifikovat dotčenou činnost jako činnost podniku (rozsudek *Aéroports de Paris v. Komise*, uvedený výše, bod 124, potvrzený rozsudkem Soudního dvora ze dne 24. října 2002, *Aéroports de Paris v. Komise*, C-82/01 P, Recueil, s. I-9297, bod 82).
- 89 Mimoto je třeba připomenout, že Soudní dvůr vícekrát rozhodl, že okolnost, že činnosti jsou běžně svěřovány veřejným úřadům, nemůže ovlivnit hospodářskou povahu těchto činností, jestliže tyto činnosti vždy nebyly a nejsou nezbytně vykonávány veřejnými orgány (viz v tomto smyslu rozsudky *Höfner a Elser*, uvedený výše, bod 22, a *Job Centre*, uvedený výše, bod 22). Za přezkoumávaných okolností to znamená, že skutečnost, že dotčené služby nejsou skutečně nabízeny soukromými podniky, nebrání tomu, aby byly kvalifikovány jako hospodářská činnost, jestliže se jeví možným, aby byly poskytovány soukromými entitami.
- 90 Vzhledem k tomu, že Komise uplatňuje, že činnost Eurocontrol spočívající ve spolupráci s vnitrostátními správními orgány není jako taková vykonávaná za odměnu, je namísto konstatovat, že tato skutečnost může být určitým ukazatelem, avšak není sama o sobě rozhodující, jak dokládá příklad věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek *Höfner a Elser*, v níž německý Spolkový úřad práce poskytoval bezplatné služby zprostředkování zaměstnání zaměstnancům a pracovníkům, kteří placením paušálních poplatků hradili obecné výdaje tohoto úřadu bez ohledu na to, zda skutečně využívali jeho služby zprostředkování zaměstnání. Skutečnost, že Eurocontrol je jako instituce financována z příspěvků svých členských států a že poskytuje bezplatnou spolupráci vnitrostátním správním orgánům, které ji o to požádají, vykazuje stejnou finanční strukturu, o jakou šlo v uvedené věci.

- 91 Stejně tak skutečnost, že spolupráce sleduje cíl obecného zájmu, může být ukazatelem existence nehospodářské činnosti, avšak nebrání tomu, aby činnost, která jako v projednávané věci spočívá v nabízení služeb na daném trhu, byla považována za hospodářskou činnost. Organizace spravující zákonné systémy sociálního zabezpečení, sledující neziskový cíl, vykonávající činnost sociální povahy a podléhající státní regulaci zahrnující zejména požadavky solidarity tak již byly považovány za podniky vykonávající hospodářskou činnost (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora *Fédération française des sociétés d'assurance* a další, uvedený výše, bod 22, a ze dne 21. září 1999, *Albany*, C-67/96, Recueil, s. I-5751, body 84 až 87).
- 92 Z výše uvedeného vyplývá, že spolupráce poskytovaná organizací Eurocontrol vnitrostátním správním orgánům je hospodářskou činností, a že v důsledku toho je Eurocontrol v rámci výkonu uvedené činnosti podnikem ve smyslu článku 82 ES.
- 93 Je tedy namístě v této části přijmout první žalobní důvod žalobkyně a zamítnout jej ve zbývajících částech.
- 94 Nicméně, jak bylo uvedeno v bodech 47 až 49 výše, toto konstatování může vést ke zrušení napadeného rozhodnutí pouze potud, pokud je třeba přijmout rovněž druhý žalobní důvod, jelikož napadené rozhodnutí je založeno rovněž na zjištění Komise, že i kdyby byly činnosti Eurocontrol považovány za hospodářské činnosti, tyto činnosti nejsou v rozporu s článkem 82 ES.

K druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu ze zjevně nesprávného posouzení, pokud jde o existenci porušení článku 82 ES organizací Eurocontrol

- 95 S ohledem na předcházející úvahy je namístě přezkoumat druhý žalobní důvod pouze v rozsahu, v němž byl přijat první žalobní důvod, tedy ve vztahu k činnosti Eurocontrol spočívající v poskytování spolupráce vnitrostátním správním orgánům.

Argumenty účastnic řízení

- 96 Žalobkyně v tomto ohledu uplatňuje, že napadené rozhodnutí je stíženo zjevně nesprávným posouzením v rozsahu, v němž Komise meritorně nepřezkoumala zneužívající povahu oznámeného chování v oblasti spolupráce s vnitrostátními správními orgány. Žalobkyně si zejména stěžuje na zneužívající chování Eurocontrol týkající se nedodržování zásad rovného zacházení, transparentnosti a nediskriminace v rámci nabídkových řízení vyhlášených vnitrostátními organizacemi za účelem získání zařízení ATM, zatímco Eurocontrol má postupovat v souladu s předpisy Společenství v oblasti zadávání veřejných zakázek, nebo přinejmenším v souladu s obecnými zásadami rovného zacházení a transparentnosti.

- 97 Dochází ke splývání mezi jednak rolí Eurocontrol, když navrhuje projekty a vybírá podniky vytvářející prototypy, a jednak její rolí poradce vnitrostátních správních

orgánů. Na toto splývání a problémy, které z něj vyplývají, poukázala sama Komise ve své zprávě k provádění směrnice 93/65.

98 Prostřednictvím služeb spolupráce poskytovaných Eurocontrol vnitrostátním správním orgánům v rámci vyhlášení nabídkových řízení se nepovinné normy stávají pro správní orgány zadávající zakázku ve skutečnosti závaznými. Tak tomu bylo zejména v případě dvou nabídkových řízení ve Španělsku a Nizozemsku. Žalobkyně se domnívá, že podnik, který se účastnil řízení a který získal smlouvu na vytvoření standardizovaného prototypu zařízení ATM, je tímto neoprávněně zvýhodněn ve dvou směrech: zaprvé při svévolném výběru, v důsledku kterého mu byla zadána zakázka na vytvoření prototypu, a zadruhé protože může být následně vybrán v rámci vnitrostátních nabídkových řízení.

99 Žalobkyně se mimoto opírá o dopis ze dne 3. listopadu 1998 (viz bod 12 výše). Podle ní tento dopis prokazuje, že sama Komise byla přesvědčena, že Eurocontrol zneužila dominantní postavení, protože žalobní důvody směřující ke zrušení uvedené v žalobě jsou ve všech bodech potvrzeny pochybnostmi a úvahami, které Komise v tomto dopise vyjádřila. Komise tak otevřeně připustila kritizovatelnou povahu role Eurocontrol, jakož i narušení hospodářské soutěže tvrzená žalobkyní. Dopis ze dne 3. listopadu 1998 zjevně prokazuje zejména to, že služby Komise se domnívaly, že činnosti Eurocontrol dotčené stížností jsou hospodářskými činnostmi, které z tohoto důvodu podléhají pravidlům hospodářské soutěže Společenství, a že narušení hospodářské soutěže vyplývající z chování Eurocontrol jsou prokázána a jsou závažná.

- 100 Komise zdůrazňuje, že v bodě 34 napadeného rozhodnutí a v rozporu s tím, co tvrdí žalobkyně, skutečně podpůrně provedla meritorní přezkum chování, na které si žalobkyně stěžovala, ve vztahu ke spolupráci Eurocontrol s vnitrostátními správními orgány. Nicméně v rámci tohoto přezkumu dospěla k závěru, že uvedená činnost neporušuje pravidla hospodářské soutěže.
- 101 Pokud jde o dopis ze dne 3. listopadu 1998, Komise má za to, že závěry, které z něj žalobkyně vyvozuje, jsou výsledkem nesprávného výkladu jeho obsahu.

Závěry Soudu

- 102 Je třeba poznamenat, že výtky vznesené žalobkyní na základě tohoto žalobního důvodu se ve skutečnosti týkají dvou odlišných případů. Prvním případem je zadávání zakázek samotnou organizací Eurocontrol pro její vlastní potřeby dodávek spojených s činnostmi, které byly výše shledány jako činnosti, které nemají hospodářskou povahu. Tento případ, který se netýká spolupráce poskytované organizací Eurocontrol vnitrostátním správním orgánům, je třeba vyloučit z přezkumu druhého žalobního důvodu, který je omezen na činnost spolupráce.
- 103 Druhý případ se týká zadávání zakázek vnitrostátními správními orgány, k němuž Eurocontrol přispívá jako poradce při sepisování zadávací dokumentace nabídkových řízení nebo při výběrovém řízení.

- 104 Pokud jde o tento druhý případ, zaprvé je třeba poznamenat, jak správně činí Komise, že pouze vnitrostátní správní orgány mají pravomoc zadávat zakázky, a jsou tedy oprávněny přijímat rozhodnutí, a že jsou tudíž odpovědné za dodržování příslušných předpisů týkajících se řízení o zadávání zakázek. Účast Eurocontrol jakožto poradce není ani povinná, ani dokonce systematická. K této účasti dochází, v souladu s čl. 2 odst. 2 písm. a) úmluvy, pouze na výslovnou žádost dotyčných správních orgánů. Žalobkyně zdůrazňovala skutečnost, že Eurocontrol má v zásadě možnost, obrátí-li se správní orgán na její poradenské služby, ovlivnit výběr učiněný tímto správním orgánem v rámci nabídkového řízení. Neprokázala však v žádném konkrétním případě, že by Eurocontrol skutečně ovlivnila rozhodnutí zadat zakázku určitému uchazeči na základě jiných ohledů, než jsou ohledy směřující k nalezení nejlepšího technického řešení za nejnižší cenu.
- 105 Zadruhé je třeba připomenout, že na základě čl. 82 prvního pododstavce ES konstatování zneužití dominantního postavení podniku předpokládá jednak existenci dominantního postavení tohoto podniku na určitém trhu, a jednak zneužití tohoto dominantního postavení na společném trhu nebo na jeho podstatné části.
- 106 Žalobkyně se nevyjádřila ani ve svých písemnostech před Soudem, ani na jednání k otázkám vymezení relevantního trhu a dominantního postavení Eurocontrol na tomto trhu, kterým by případně mohl být trh poradenství v oblasti postupů při zadávání zakázek na dodávky zařízení ATM nebo i trh technického poradenství obecně.
- 107 Pokud jde o pojem „zneužití“, Soud připomíná, že podle ustálené judikatury je tento pojem pojmem objektivním, který se vztahuje na chování podniku v dominantním postavení, které může ovlivnit strukturu trhu, na němž je právě v důsledku přítomnosti tohoto podniku stupeň hospodářské soutěže již oslabený, a jehož

účinkem je to, že za použití prostředků odlišných od těch, které jsou používány při běžné soutěži výrobků nebo služeb na základě plnění hospodářských subjektů, brání zachování stupně hospodářské soutěže, který ještě na trhu existuje, nebo rozvoji této hospodářské soutěže (rozsudek Soudního dvora ze dne 3. července 1991, AKZO v. Komise, 62/86, Recueil, s. I-3359, bod 69, a rozsudek Soudu ze dne 7. října 1999, Irish Sugar v. Komise, T-228/97, Recueil, s. II-2969, bod 111).

- 108 V projednávaném případě je nutno konstatovat, že žalobkyně neuvedla chování Eurocontrol v rámci její činnosti spolupráce s vnitrostátními správními orgány, jež by odpovídalo těmto kritériím. Neuvedla zejména, jaké „prostředky odlišné od těch, které jsou používány při běžné soutěži výrobků nebo služeb na základě plnění hospodářských subjektů“, měla podle ní Eurocontrol používat. Vzhledem k tomu, že Eurocontrol nevykonává žádnou činnost na trhu dodávek zařízení ATM a nemá na tomto trhu žádný finanční nebo hospodářský zájem, se totiž dokonce zdá, že mezi ní a žalobkyní nebo jakýmkoliv jiným podnikem působícím v tomto odvětví ani nemůže žádný konkurenční vztah existovat. Zejména se nejeví, že by Eurocontrol mohla získat nějakou soutěžní výhodu z toho, že mohla prostřednictvím svých poradenských služeb nabízených vnitrostátním správním orgánům ovlivňovat jejich výběr dodavatelů zařízení ATM ve prospěch určitých podniků.
- 109 Žalobkyně tedy neprokázala zjevně nesprávné posouzení Komise, pokud jde o existenci porušení článku 82 ES organizací Eurocontrol.
- 110 Toto konstatování není vyvráceno dopisem ze dne 3. listopadu 1998.
- 111 Tvrzení žalobkyně, podle kterého tento dopis prokazuje, že sama Komise byla přesvědčena, že Eurocontrol zneužila dominantní postavení (viz bod 99 výše), totiž

není dopisem ze dne 3. listopadu 1998 podloženo. Jak bylo konstatováno výše (bod 39), Komise v něm vůbec neshledala, že činnosti Eurocontrol jsou hospodářskými činnostmi, a že se tedy na ně vztahují pravidla hospodářské soutěže Společenství. Tento dopis naopak výslovně upřesňoval, že příložená analýza byla provedena, „aniž by předjímalá použití pravidel Společenství [...] v oblasti hospodářské soutěže“, za účelem přezkumu dopadu, který činnosti Eurocontrol, byť by šlo o nehospodářské činnosti, mohou mít na hospodářskou soutěž mezi podniky působícími v odvětví zařízení ATM.

- 112 Skutečnost, že Komise v tomto dopise zpochybnila použitelnost práva hospodářské soutěže na projednávaný případ, avšak současně uvedla několik kritických poznámek vůči určitým činnostem Eurocontrol, zdaleka neznamená, že sama Komise byla přesvědčena o protiprávnosti chování Eurocontrol z pohledu pravidel hospodářské soutěže, ale svědčí o vůli Komise upozornit Eurocontrol na důsledky, které její činnosti, byť nespádají do působnosti uvedených pravidel, mohou nicméně mít pro hospodářskou soutěž mezi podniky působícími v dotyčném odvětví, aby ji tak podnítila k tomu, aby minimalizovala v co nejvyšším možném rozsahu jejich nežádoucí účinky. Tento dopis naproti tomu nemůže podporovat tvrzení žalobkyně.
- 113 Z předcházejícího vyplývá, že druhý žalobní důvod musí být zamítnut.

K třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení podstatných formálních náležitostí

- 114 Žalobkyně se odvolává na některá rozhodnutí soudů Společenství týkající se povinnosti přezkumu stížností a povinnosti uvést odůvodnění rozhodnutí a domnívá

se, že v projednávané věci Komise tyto povinnosti nesplnila. Napadené rozhodnutí není správně odůvodněno a Komise „případně“ porušila práva obhajoby během postupu před zahájením soudního řízení.

K výtce vycházející z nedostatku odůvodnění

— Argumenty účastnic řízení

- 115 Co se týče kvalifikace činností Eurocontrol, které jsou předmětem stížnosti, žalobkyně tvrdí, že Komise patřičně nepřezkoumala otázku, zda uvedené činnosti mají hospodářskou povahu. Namísto pouhého prohlášení, že regulační činnost není vykonávána za odměnu, že vypracování norem je činností vykonávanou v obecném zájmu, stejně jako soukromou činností s neziskovým účelem, a že činnost spolupráce je vykonávána ve formě pouhé technické podpory, která není odměňována a která je nabízena pouze vnitrostátním správním orgánům, jež o ni požádají, měla Komise provést úplnou analýzu relevantní judikatury za účelem nalezení řešení použitelného na projednávanou věc. Žalobkyně, prostřednictvím odkazu na odůvodnění napadeného rozhodnutí týkající se některých jeho bodů, uplatňuje, že analýza Komise pozůstává z několika řádků, zatímco žalobkyně předložila na podporu své stížnosti velké množství důkazů a argumentů. Stejně tak znění napadeného rozhodnutí podle ní neuvádí důvod, proč Komise měla za to, že musí v projednávaném případě vyloučit možnost zneužívajícího chování Eurocontrol.
- 116 Komise připomíná, že podle ustálené judikatury není povinna v odůvodnění rozhodnutí, která přijímá za účelem zajištění použití pravidel hospodářské soutěže, se vyjádřit ke všem argumentům, které zúčastněné osoby vznášejí na podporu svého návrhu.

— Závěry Soudu

- 117 Podle ustálené judikatury musí z odůvodnění vyžadovaného článkem 253 ES jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu Společenství, jenž daný akt vydal, tak aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření, a hájit svá práva a soud Společenství mohl vykonávat svůj přezkum. Požadavek odůvodnění musí být posuzován v závislosti na okolnostech případu, zejména v závislosti na obsahu aktu, povaze dovolávaných důvodů a zájmu, který mohou mít osoby, kterým je akt určen, nebo jiné osoby, kterých se akt bezprostředně a osobně dotýká, na získání těchto vysvětlení. Není požadováno, aby odůvodnění upřesňovalo všechny relevantní skutkové a právní okolnosti, jelikož otázka, zda odůvodnění aktu splňuje požadavky článku 253 ES, musí být posuzována s ohledem nejen na jeho text, ale také s ohledem na jeho celkovou souvislost, jakož i s ohledem na všechna právní pravidla upravující dotčenou oblast (viz rozsudek Soudu ze dne 21. března 2002, *Joynson v. Komise*, T-231/99, Recueil, s. II-2085, body 164 a 165 a citovaná judikatura).
- 118 Komise není zvláště povinna se v odůvodnění rozhodnutí, kterým se zamítá stížnost na porušení pravidel hospodářské soutěže, vyjádřit ke všem argumentům, které zúčastněné osoby uplatňují na podporu svého návrhu. Postačí, aby popsala skutkové okolnosti a právní úvahy, které mají zásadní význam v rámci systematiky rozhodnutí (viz rozsudky Soudu ze dne 30. listopadu 2000, *Industrie des poudres sphériques v. Komise*, T-5/97, Recueil, s. II-3755, bod 199 a citovaná judikatura, a *FENIN v. Komise*, uvedený výše, bod 58).
- 119 V projednávané věci se jeví, že Komise splnila svou povinnost odůvodnění. Jak správně uplatnila, v bodech 28 a 29 napadeného rozhodnutí jasně uvedla hlavní důvod svého zamítnutí stížnosti, tedy že napadené činnosti Eurocontrol nemají hospodářskou povahu ve smyslu judikatury Soudního dvora. Odkazuje zejména na svůj dopis ze dne 15. června 2000 (viz bod 14 výše), v němž již v zásadě vyjádřila – a odůvodnila – tentýž názor. V bodech 30 až 34 napadeného rozhodnutí Komise ve

vztahu ke každé napadené činnosti uvedla konkrétní důvody, které byly určující pro toto posouzení. V případě činnosti vývoje a získávání prototypů a režimu práv duševního vlastnictví, jakož i činnosti spolupráce s vnitrostátními správními orgány, Komise navíc podpůrně vysvětlila důvod, proč měla za to, že právo hospodářské soutěže nebylo porušeno, i kdyby uvedené činnosti byly považovány za hospodářské činnosti.

- ¹²⁰ V tomto ohledu je namístě připomenout, že nedostatek nebo nedostatečnost odůvodnění je žalobním důvodem vycházejícím z porušení podstatných formálních náležitostí, který se jako takový liší od žalobního důvodu vycházejícího z nesprávnosti odůvodnění uvedeného rozhodnutí, jehož přezkum spadá do přezkumu opodstatněnosti napadeného rozhodnutí (rozsudek Soudu ze dne 7. listopadu 1997, *Cipeke v. Komise*, T-84/96, Recueil, s. II-2081, bod 47). Skutečnost, že Soud nepřijal některé úvahy uvedené Komisí v napadeném rozhodnutí, tedy nebrání tomu, aby povinnost uvést odůvodnění byla v projednávaném případě považována za splněnou.
- ¹²¹ Z toho vyplývá, že výtka vycházející z nedostatku odůvodnění musí být zamítnuta.

K výtce vycházející z případného porušení práv obhajoby

— Argumenty účastnic řízení

- ¹²² Žalobkyně se domnívá, že s ohledem na nyní dostupné informace a dokumenty připojené k napadenému rozhodnutí nebyla patřičně informována o činnosti Komise ve stadiu vyšetřování stížnosti. Komise se zejména nezmínila o připomínkách, dopisech a analýzách, kterých bylo nepochybně mnoho, na jejichž základě si vytvořila svůj názor. Toto je porušením obecné zásady transparentnosti správních řízení.

123 Komise uvádí, že tato výtka vychází z předpokladu, že v rámci přijetí napadeného rozhodnutí Komise nutně vycházela z velkého množství pro žalobkyni neznámých dokumentů. Komise tvrdí, že v dopise ze dne 25. září 2003 (viz bod 14 výše) konkrétně uvedla dokumenty, jimiž podložila své posouzení, přičemž žalobkyně byla s těmito dokumenty plně obeznámena a mohla se k nim vyjádřit. Všechny podstatné skutečnosti, které Komise zohlednila při vyšetřování stížnosti, jsou v těchto dokumentech uvedeny. Má tedy za to, že nedošlo k porušení práv obhajoby, kterého se žalobkyně hypoteticky dovolává.

— Závěry Soudu

124 Je namístě nejprve uvést, že tvrzení žalobkyně týkající se údajné existence velkého množství dokumentů, o nichž nevěděla, nejsou nijak podrobněji rozvedena. Nelze-li totiž od žalobkyně požadovat, aby označila předmětné dokumenty právě proto, že uplatňuje, že Komise ji o těchto dokumentech neinformovala, je nutno konstatovat, že žalobkyně nepředkládá ani nepřímé důkazy, které by mohly nasvědčovat tomu, že takové dokumenty existovaly a že byly určující v rámci přípravy napadeného rozhodnutí. Jediný dokument neuvedený v dopise Komise ze dne 25. září 2003, který žalobkyně konkrétně označila, tedy dopis ze dne 3. listopadu 1998, byl následně Komisi předložen. Avšak, jak bylo konstatováno výše, tento dopis nejenže neodhalil okolnosti, které by mohly podstatně ovlivnit výsledek projednávané věci (viz body 36 až 39 výše), ale žalobkyně navíc věděla jak o existenci tohoto dopisu, tak v zásadě i o jeho obsahu.

125 Žalobkyně v žalobě tvrdí, že „samozřejmě dospěla“ k závěru, že nebyla patřičně informována o činnosti Komise ve stadiu vyšetřování stížnosti „na základě dokumentů připojených k rozhodnutí Komise“. Napadené rozhodnutí však

nezmiňuje přílohy. Žalobkyně neupřesňuje, o které přílohy by mělo jít ani jaké skutečnosti vyplývající z těchto neoznačených dokumentů jí měly umožnit dospět k uvedenému závěru. Tvrzení žalobkyně, podle kterého Komise vycházela z velkého množství dokumentů, o kterých nebyla informována, tedy zůstalo nepodložené.

- 126 Mimoto Komise tvrdí, že v projednávané věci neexistují jiné relevantní dokumenty než ty, které jsou uvedeny v příloze k dopisu ze dne 25. září 2003. Toto tvrzení se zdá být podpořeno právním posouzením Komise, která vycházela z výše uvedeného rozsudku SAT Fluggesellschaft a shledala, že dotčené činnosti Eurocontrol ve svém celku nemají hospodářskou povahu a že každopádně chování vytýkané Eurocontrol neporušuje předpisy Společenství v oblasti hospodářské soutěže. Toto posouzení totiž mohlo být podloženo již pouze dokumenty uvedenými v napadeném rozhodnutí na podporu tohoto posouzení a nebylo nezbytné v rozporu s tím, co tvrdí žalobkyně, provést technické analýzy nebo hloubkový přezkum dopadu, který jednání Eurocontrol mohlo mít na hospodářskou soutěž v dotčeném odvětví.
- 127 Z toho vyplývá, že výtka vycházející z porušení práv obhajoby musí být zamítnuta.
- 128 V důsledku toho je namístež třetí žalobní důvod zamítnout.
- 129 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že je namístež zamítnout návrh žalobkyně na zrušení.

5. *K návrhům na provedení důkazních opatření*

Argumenty účastnic řízení

- 130 Žalobkyně v žalobě, jakož i v podání, které došlo dne 27. dubna 2005, podala návrhy na provedení důkazních opatření. První návrh směřuje k tomu, aby Komise předložila všechny dokumenty vypracované svými službami týkající se projednávané věci a všechny dokumenty, které obdržela od Eurocontrol ve věci stížnosti, jakož i kopie technických analýz, které byly podle ní provedeny interními nebo externími pracovníky. V druhém návrhu žalobkyně navrhuje jednak výslech bývalých generálních ředitelů GŘ „Hospodářská soutěž“ a GŘ „Doprava“ Komise, jakož i bývalého generálního ředitele Eurocontrol jakožto svědků, pokud jde o obsah dopisu ze dne 3. listopadu 1998 a analýzu, která je k tomuto dopisu přiložena, a jednak, aby Komise předložila dokumenty, které si vyměnila s organizací Eurocontrol následně po dopise ze dne 3. listopadu 1998.
- 131 Komise odporuje návrhům žalobkyně a tvrdí, že výslech osob uvedených v těchto návrzích nemůže přinést poznatky užitečné k přezkumu napadeného rozhodnutí a že neexistují žádné jiné relevantní dokumenty než dokumenty uvedené v dopise ze dne 25. září 2003.

Závěry Soudu

- 132 S ohledem na vše výše uvedené se jeví, že Soud mohl užitečně rozhodnout na základě návrhových žádání, důvodů a argumentů uvedených během jak písemné, tak ústní části řízení a s ohledem na předložené dokumenty.

- 133 Za těchto podmínek je namístě zamítnout návrhy žalobkyně na provedení důkazních opatření.

K nákladům řízení

- 134 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a žalobkyně neměla ve věci úspěch, je namístě posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.
- 135 Podle čl. 87 odst. 4 třetího pododstavce téhož řádu může Soud nařídit, aby vedlejší účastník nesl vlastní náklady řízení. V projednávaném případě vedlejší účastnice podporující Komisi ponese vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů

Soud (druhý senát)

rozhodl takto:

1) Žaloba se zamítá.

2) SELEX Sistemi Integrati SpA ponese vlastní náklady řízení a ukládá se jí náhrada nákladů řízení Komise.

3) Evropská organizace pro bezpečnost letového provozu ponese vlastní náklady řízení.

Pirrung

Meij

Pelikánová

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 12. prosince 2006.

Vedoucí soudní kanceláře

Předseda

E. Coulon

J. Pirrung

Obsah

Právní rámec	II - 4804
1. Právní základ organizace Eurocontrol	II - 4804
2. Právo Společenství	II - 4805
Skutkový základ sporu a postup před zahájením soudního řízení	II - 4809
1. Role a činnosti organizace Eurocontrol	II - 4809
2. Postup před zahájením soudního řízení	II - 4811
Řízení před Soudem a návrhová žádání účastnic řízení	II - 4815
Právní otázky	II - 4817
1. K přípustnosti návrhu žalobkyně směřujícího ke zrušení anebo změně napadeného rozhodnutí	II - 4817
2. K přípustnosti nových žalobních důvodů žalobkyně	II - 4818
Vyjádření účastnic řízení	II - 4818
Závěry Soudu	II - 4819
3. K přípustnosti důvodu předloženého vedlejší účastnicí, který vychází z její imunity na základě mezinárodního práva veřejného	II - 4821
4. K návrhu na zrušení	II - 4823
K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu ze zjevně nesprávného posouzení, pokud jde o použitelnost článku 82 ES na Eurocontrol	II - 4824
Co se týče činnosti technické normalizace Eurocontrol	II - 4826
— Argumenty účastnic řízení	II - 4826
— Závěry Soudu	II - 4828

Co se týče činnosti spočívající ve výzkumu a vývoji, zejména získávání prototypů a režimu práv duševního vlastnictví	II - 4832
— Argumenty účastnic řízení	II - 4832
— Závěry Soudu	II - 4832
Co se týče spolupráce s vnitrostátními správními orgány	II - 4837
— Argumenty účastnic řízení	II - 4837
— Závěry Soudu	II - 4838
K druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu ze zjevně nesprávného posouzení, pokud jde o existenci porušení článku 82 ES organizací Eurocontrol	II - 4841
Argumenty účastnic řízení	II - 4841
Závěry Soudu	II - 4843
K třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení podstatných formálních náležitostí	II - 4846
K výtce vycházející z nedostatku odůvodnění	II - 4847
— Argumenty účastnic řízení	II - 4847
— Závěry Soudu	II - 4848
K výtce vycházející z případného porušení práv obhajoby	II - 4849
— Argumenty účastnic řízení	II - 4849
— Závěry Soudu	II - 4850
5. K návrhům na provedení důkazních opatření	II - 4852
Argumenty účastnic řízení	II - 4852
Závěry Soudu	II - 4852
K nákladům řízení	II - 4853